

7.
ROČNÍK

MJARTANOV SEBEDRAŽIE

CELOSLOVENSKÁ SÚŤAŽ V ETNOLOGICKOM VÝSKUME

Informačný
bulletin

- REGIONÁLNE KULTÚRNE
CENTRUM V PRIEVIDZI
V ZRIAĐOVATEĽSKEJ
PÔSOBNOSTI TRENČIANSKEHO
SAMOSPRÁVNEHO KRAJA
- K-2000, ZDRUŽENIE
NA PODPORU KULTÚRY
- OBEC SEBEDRAŽIE
- ÚSTAV MANAŽMENTU KULTÚRY
A TURIZMU, KULTUROLÓGIE
A ETNOLÓGIE – FF UKF V NITRE
- OO CR
REGIÓN HORNÁ NITRA-BOJNICE
- TRENČIANSKY SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ
- HORNONITRIANSKE BANE
PRIEVIDZA, A.S.

PhDr. JÁN MJARTAN, DrSc.

**Nestor slovenskej národopisnej vedy, považovaný
za prvého profesionálneho etnografa na Slovensku**

Tento slávny rodák sa v rámci spoločenských disciplín zapísal ako vynikajúci bádatel', autor množstva vedeckých prác, ako pedagóg a organizátor. „Odbornú pripravenosť a najmä svoju bezprostrednosť a družnosť využíval v dobe, keď začal redigovať Národopisný zborník MS a po roku 1949 pri uskutočňovaní novej koncepcie Národopisného ústavu SAV. Dôležitým počinom pre rozvoj vedy bolo i založenie vlastného časopisu, ktorý bola akadémia ochotná vydávať – Slovenského národopisu (1953). Ako jeho šéfredaktor určoval nielen šírku uverejnenej problematiky, ale aj výber slovenských, českých a zahraničných odborníkov, ktorí doň prispievali.

Ján Mjartan sa vo všetkých svojich štúdiách snažil objasniť korene, vývin a zmeny ľudovej kultúry Slovenska. Základom jeho práce bol systematický a hĺbkový terénny výskum.

Bohaté znalosti metód a techník terénneho výskumu nadobudol najmä počas svojho pôsobenia na gymnáziách v Prievidzi, Trenčíne, Michalovciach a Žiline, kde uskutočňoval celé dve desaťročia regionálne výskumy tradičnej ľudovej kultúry. Počas svojej 65-ročnej pôsobnosti v odbore spracoval množstvo tém z oblasti duchovnej, materiálnej aj sociálnej kultúry, zaujímavé sú napríklad jeho príspevky o rybárstve, vampirizme, rodinnom zvykosloví alebo ľudovom staviteľstve.

Jednou z najuznávanejších je jeho prvá uverejnená práca – monografia Sebedražie, ktorú vydal v roku 1924. Popri svojich odborných znalostiach z oblasti tradičnej kultúry v nej zúročil aj svoj vzťah k hornonitrianskemu kraju, k rodnej obci, tamojšej škole a rodine.

doc. Mgr. Silvia Letavajová, PhD.

MJARTANOVO
SEBEDRAŽIE 2025

MJARTANOVO SEBEDRAŽIE 2025

SLÁVNOSTNÉ VYHODNOTENIE SÚŤAŽE

30. 10. 2025

o 17.00

*Kultúrny dom
Sebedražie*

PROGRAM

FOTO:
MÁRIA LETAVAYOVÁ

- **VYSTÚPENIE
FSK BORIEVKA**
- **SLÁVNOSTNÉ
VYHODNOTENIE
ETNOLOGICKEJ SÚŤAŽE**
- **VYSTÚPENIE
ŽENSKEJ SPEVÁCKEJ
SKUPINY MARÍNA**

ZOZNAM PRIHLÁSENÝCH DIEL

**KATEGÓRIA
ETNOLÓG
-PROFESIONÁLNY VÝSKUMNÍK**

- 1. Obec Trstie v 20. storočí**
PhDr. Dominika Kukučová
(publikácia, r. 2022)
- 2. Ľudový odev stredného Považia
+ pracovné listy Učíme sa
o ľudovom odeve**
Vlastivedné múzeum v Považskej
Bystrici
(monografia, r. 2024)
- 3. Mariková na fotografiách českých
národopisných bádateľov**
Mgr. Petronela Rágulová, PhD.
(práca, r. 2024)
- 4. Krehké svety. Mal'by na skle
v Západoslóvenskom múzeu
v Trnave**
Mgr. Aneta Vlčková
(práca, r. 2024)
- 5. Trenčianske Mitice**
Mgr. Igor Zmeták, PhD. a kol.
(monografia obce, r. 2022)
- 6. Furmi 1. časť**
PhDr. Andrea Jágerová a kol.
(publikácia, r. 2022)
Furmi 2. časť
PhDr. Andrea Jágerová a kol.
(publikácia, r. 2024)
- 7. Heligonkári z Podpol'ania + booklet**
PhDr. Andrea Jágerová
(videodokument, r. 2024)
- 8. Ako spievať ľudové piesne?**
PhDr. Andrea Jágerová
(práca, r. 2024)
- 9. Hudobná monografia severného
Tekova**
Mgr. Bronislava Šajgalíková a kol.
(práca, r. 2024)
- 10. Trnavský Execír – Kopánka**
doc. PhDr. Martina Bocánová, PhD. a kol.
(práca, r. 2021)
- 11. Horné Vestenice – Miesto s vôňou
šafranu, čerešní a drienok**
PhDr. Iveta Géczyová a kol.
(monografia obce, r. 2023)
- 12. Kysucké Nové Mesto I., II.**
PhDr. Dušana Litvová,
doc. PhDr. Martin Priečko, PhD. a kol.
(monografia mesta, r. 2024)
- 13. Zo studnice rodnej reči 3**
Mgr. et Mgr. Katarína Balleková, PhD.,
PaedDr. Miloslav Smatana, CSc. a kol.
(publikácia, r. 2023)

• **NESÚŤAŽNE**
Zo studnice rodnej reči 1, 2
Mgr. et Mgr. Katarína Balleková, PhD.
a kol.
(r. 2005, 2014)

14. Nemecká kultúrna enkláva v okolí Nitrianskeho Pravna

PaedDr. Andrea Molnárová, PhD.,
PhDr. Katarína Mičicová, PhD.
a Ing. Radka Tarabčíková
(publikácia, r. 2024)

**15. Svet módy a elegancie.
Potulky starou Žilinou 3**

PhDr. Júlia Marcinová, PhD.
(publikácia, r. 2024)

**16. Jasenie – Život ľudí pod Chabencom
v minulosti**

PhDr. Martin Lokša a kol.
(monografia, r. 2023)

**17. Anna. Spomienky Anny Košťálovej
od Bunov**

Mgr. Peter Obuch, PhD.
a Mgr. art. Šimon Horna
(publikácia, r. 2023)

**18. Rekonštrukcia ľudového odevu
Púchovskej doliny z prelomu 19. a 20.
storočia pre potreby folklórneho
súboru Váh Púchov**

PharmDr. Bc. Adam Staňo
(bakalárska práca, r. 2024)

19. Dieta – radosť a starosť

Mgr. Zuzana Strečanská
a PhDr. Iveta Géczyová
(program pri príležitosti 38. ročníka
Hornonitrianskych folklórnych
slávností, r. 2024)

**KATEGÓRIA
NEPROFESIONÁL
– AMATÉRSKY VÝSKUMNÍK**

**1. Sakrálné pamiatky na starých
pohl'adniciach**

Tibor Verzál
(publikácia, r. 2023)

2. Driapačky 1973 Sebedražie

Bc. Ľudmila Verzálová
(CD, r. 2021)

**3. Maríkovská veža – zabudnuté čaro
našich predkov**

Mgr. Lubie Sutton a Ľubica Jenčíková
(publikácia, r. 2022)

• **NESÚŤAŽNE**

**Hore Mariková – zabudnuté čaro
našich predkov**

Mgr. Lubie Sutton – Ľubica Jenčíková
(r. 2019)

4. Lom nad Rimavicou

Ing. Juraj Laššák a kol.
(monografia obce, r. 2024)

5. Tradície spod Omšenskej Baby

Helena Matuščinová
(práca, r. 2021)

6. Svadobné a iné piesne z Omšenia

Folklórna skupina Dolina Omšenie
(CD, r. 2020)

7. Dolná Mariková

Ing. Peter Šujak a kol.
(monografia obce, r. 2021)

8. Ľudový kroj FSK Kubra 1933–2023

Folklórna skupina Kubra
(publikácia, r. 2023)

**9. Tradičný odev Hornonitria –
Meštiansky a ľudový odev
pravnianskej oblasti**

Ing. Radka Tarabčíková a kol.
(publikácia, r. 2024)

**10. Kronika obce Chynorany
za rok 2023 + CD**

RNDr. Beata Kráľová
(práca, r. 2025)

11. Genealógia rodu Vačko 1806 – 1940

Bc. Alexandra Vavrová
(práca, r. 2025)

12. Prix Pro Patria

Mgr. Jozef Lenhart
(projekt, r. 2022, 2023, 2024)

13. Nesieme vám novinu

Miriám Dadíková
(program DFS Barka z Diviackej Novej
Vsi, r. 2024)

14. 40 rokov krásy

Mgr. Andrej Richter
(program k jubileu folklórnej skupiny
Lubená, r. 2024)

15. Rok na dzedziňe Papradno

MgA. Katarína Zdurienčíková
(publikácia, r. 2024)

**16. DFS Podžiaranček Papradno
– Marunka**

PaedDr. Lenka Jandušíková
(CD, r. 2024)

**17. Z pokladov karpatských Nemcov
– na sv. Jána**

Mgr. Martina Richter, DiS.art
a Daniel Kubizna
(program pri príležitosti 37. ročníka
Hornonitrianskych folklórnych
slávností, r. 2023)

18. Pravnianska výšivka

Mgr. Martina Richter, DiS.art
(výstava pri príležitosti 37. ročníka
Hornonitrianskych folklórnych
slávností, r. 2023)

VYHODNOTENIE

**doc. Mgr. Silvia
Letavajová, PhD.**

PRESEDNÍČKA ODBORNEJ POROTY

Hornonitrianska obec Sebedražie nachádzajúca sa na severozápadnom úpätí pohoria Vtáčnik je známa predovšetkým tým, že z nej pochádza nestor slovenskej národopisnej vedy, ktorého mnohí odborníci považujú aj za prvého profesionálneho etnografa na Slovensku – PhDr. Ján Mjartan, DrSc.

Tento slávny rodák sa v rámci spoločenských disciplín zapísal ako vynikajúci bádatel', autor množstva vedeckých prác, ako pedagóg a organizátor. Ján Mjartan sa vo všetkých svojich štúdiách snažil objasniť korene, vývin a zmeny ľudovej kultúry Slovenska. Základom jeho práce bol systematický a hĺbkový terénny výskum v rôznych témach duchovnej, materiálnej aj sociálnej kultúry.

Do súťaže sa mohli prihlásiť záujemcovia z radov laických aj profesionálnych výskumníkov alebo skupín jednotlivcov, ktorí svoje práce realizovali v oblasti etnologického výskumu napríklad pre potreby štúdiá, kronikárstva, zberateľstva alebo prípravy populárno-náučného či odborného textu. Do tohtoročného kola sa prihlásilo celkovo 37 prác, z toho 19 v rámci kategórie etnológ – profesionálny výskumník a 18 v kategórii neprofesionálni – amatérski výskumníci. Jedna z prihlásených prác bola vylúčená pre nesplnenie formálnych kritérií súťaže. Ďalšie 3 práce boli podané ako nesúťažné práce.

1. KATEGÓRIA:

1. Autorkou prvej predkladanej práce pod názvom **Obec Trstie v 20. storočí je Dominika Kukučová**. Ide o prvú vlastivednú monografiu obce. Autorka v nej čerpala z početných zdrojov, vrátane jej maturitných výskumov. Sprístupňuje informácie o každodennom aj sviatočnom čase obyvateľov Trstia v historickom vývoji. Informácie k rôznorodým témam zaujímavo radí do netradične pomenovaných kapitol.

2. Druhou v poradí je tematická monografia **Ludový odev stredného Považia + Pracovné listy Učíme sa o ľudovom odeve**, ktorú do súťaže podalo **Vlastivedné múzeum v Považskej Bystrici**. Ide o vedecko-populárnu publikáciu, ktorá je prispôbena deťom materských a základných škôl. Práca obsahuje vyobrazenia tradičného odevu v mal'bách a krátke texty o krojoch v jednotlivých obciach. Bude slúžiť ako kvalitná pomôcka v regionálnej výchove.

3. Práca **Mariková na fotografiách českých národopisných bádateľov** zostavovateľky **Petronely Rágulovej** je príkladom zaujímavého využitia fotografického materiálu v etnologickej spisbe. Je členená podľa prác siedmich autorov, obsahuje najmä čiernobiele fotografie od profesionálnych fotografov datované od roku 1895, keď sa uskutočnila Národopisná výstava československá v Prahe. Na práci oceňujeme obsahové aj grafické spracovanie.

4. Publikáciu pod názvom **Krehké svety, mal'by na skle v Západoslovenskom múzeu v Trnave** autorky **Anety Vlčkovej** vnímame ako vedeckú a popularizačnú prácu

z oblasti tradičnej výtvarnej kultúry v zbierkovom fonde konkrétnej muzeálnej inštitúcie. Tematika monografie vychádza z archívneho aj etnografického výskumu. Monografia analyzuje viac ako 200 malieb od 8 maliarov, opisuje históriu aj techniky tohto typu výtvarnej práce, analyzuje historické súvislosti, venuje sa aj poškodeniam obrazov a spôsobom ich reštaurovania. Práca je mimoriadne kvalitná obsahom aj formou.

5. Publikáciu **Trenčianske Mitice - monografia obce** napísal **Igor Zmeták** a kolektív. Je to komplexná a precízne spracovaná vlastivedná monografia s kvalitným polygrafickým riešením. Okrem množstva tém, ktoré autori spracovali hlbkovo a kvalitne, zaujalo porotu najmä využitie spomienkového rozprávania.

6. Šiestou prácou v poradí je odbornopopularizačná monografia o odevnej kultúre Podpol'ania. Hovoríme o publikácii pod názvom **Furmi 1. časť a 2. časť** autorov **Andrey Jágerovej, Marcely Černákovéj a Lukáša Hrončeka**. Sú to vysoko kvalitne textami aj formou spracované katalógy vzorov a spôsobov použitia ženských šatiek a záster z Podpol'ania. Porota vníma prácu ako vzorový prístup k štúdiu spracovania a prezentácii hodnôt ľudovej kultúry regiónu. Práca má aj inštruktážny charakter, môže slúžiť nielen na dokumentačné účely, ale aj ako podklad pre revitalizáciu tohto fenoménu tradičnej kultúry.

7. Autorku **Andreu Jágerovú** má aj súťažná práca s názvom **Heligonkári z Podpol'ania**, prihlásená vo forme videodokumentu.

Súčasťou záznamu o tamojších heligonkároch sú vyjadrenia renomovaných muzikológov k téme, fotografický materiál, hudobné ukážky, ako aj rozprávania o životných skúsenostiach jednotlivých muzikantov. Práca približuje osobnosti tradičnej hudobnej kultúry a herné štýly heligonkárov z regiónu Podpoľania, je podaná kvalitným a pútavým spôsobom.

8. Autorkou práce **Ako spievať ľudové piesne?** je opäť **Andrea Jágerová**. Ide o 2. opravené vydanie metodického materiálu k príprave spevného prednesu na scéne. Práca je odborne erudovaná a hodnotíme ju ako príklad dobrej praxe primárne určený pre aktérov folklórneho hnutia. Publikácia je vzácna spracovaním širokého kontextu ľudovej piesne, venuje sa opisom prednesu a spevnosti, prednesových špecifik, charakteristike kultúrno-spoločenského pozadia, symbolike ľudovej piesne, ale aj rozborom textov piesní z Podpoľania či spevného štýlu konkrétnej speváčky. Oceňujeme obsahové aj formálne spracovanie publikácie v podobe učebného textu.

9. Ďalšia práca má názov **Hudobná monografia severného Tekova** a jej zostavovateľkou a spoluautorkou je **Bronislava Šajgalíková a kolektív**. Predkladané dielo je kvalitnou monografiou tradičnej hudobnej (piesňovej) kultúry konkrétneho mikroregiónu, obsahuje staršie aj novšie zápisy piesní, charakterizuje spevné príležitosti. Ľudovú pieseň vníma v dialektologických aj muzikologických kontextoch. Práca obsahuje bohatý materiál vrátane autentických fotografií, opisu zvykov aj bežného života Tekovčanov. Porota obzvlášť vyzdvihuje kapitolu o hudobnej charakteristike piesní.

10. Do oblasti urbánnej antropológie je možné zaradiť prácu **Trnavský Execír – Kopánka**, ktorá spracováva históriu a kultúru mestskej štvrte. Prácu predkladá **Martina Bocánová**, ktorá je spolu s **Klaudiou Mišovičovou**, **Martinom Priečkom** a **Petrom Sokolovičom** jej autorkou. Publikácia vychádza z archívneho a etnografického výskumu. Kvalitne precizuje dejinný obraz Trnavy, je doplnená autentickým čiernobielym obrazovým materiálom. Porota oceňuje jej vedeckú aj popularizačnú kvalitu, osobitne vyzdvihuje texty viažuce sa k oravským vystaľovalcom a pôsobeniu saleziánov.

11. Monografiu s poetickým názvom **Horné Vestenice – Miesto s vôňou šafranu, čerešní a drienok** predložila do súťaže jej zostavovateľka **Iveta Géczyová**. Ide o komplexnú monografiu obce s tradičným členením, no moderným pútavým uvádzaním kapitol. Kniha má vysokú odbornú hodnotu, ponúka pútavé čítanie nielen pre rodákov z obce, ale všetkých záujemcov o lokálne dejiny a tradičnú kultúru. Na profesionálnej úrovni je aj grafická úprava publikácie.

12. Pútavou a vizuálne príťažlivou je aj historická monografia mesta (1254 – 2024) **Kysucké Nové Mesto I., II.**, ktorú predkladá **Dušana Litvová**, ktorá je spolu s **Martinom Priečkom** a **kolektívom** jej zostavovateľkou. Táto robustná, viac ako tisíc stranová 2-zväzková, publikácia vznikla pri príležitosti 770. výročia prvej písomnej zmienky o meste. Práca je spracovaná na vysokej odbornej úrovni, venuje sa predovšetkým historickému vývoju mesta, ale aj tradičnej kultúre či súčasnému dňu. Na jej pútavosti pridáva aj kvalitné vizuálne a polygrafické spracovanie.

1. KATEGÓRIA:

13. **Katarína Balleková a Miloslav Smatana** spolu s kolektívom predložili publikáciu **Zo studnice rodnej reči 3**. Táto vedecko-popularizačná kniha nadväzuje na predchádzajúce 2 diely, ktoré boli prihlásené ako nesúťažné práce. Práca sprístupňuje výsledky profesionálneho dialektologického výskumu slovenských nárečí a slovnej zásoby. Prináša bohatý materiál, zoradený podľa jednotlivých tém. Zachytáva nielen lingvistické špecifiká slovenského jazyka, ale prináša aj poznatky o slovenskej tradičnej kultúre. Venuje sa frekvencii a výslovnosti, opisuje okolnosti a spoločenský kontext, v rámci ktorého sa jednotlivé výroky, slová alebo vetné konštrukcie používajú. Práca je spracovaná na vysokej vedeckej úrovni.

14. Problematikou národnostných menšín sa zaoberá publikácia **Nemecká kultúrna enkláva v okolí Nitrianskeho Pravna**, ktorej autorkami sú **Andrea Molnárová, Katarína Mičicová a Radka Tarabčíková**. Kultúru hauerlandských Nemcov sprístupňujú v troch hlavných oblastiach: jazyk, odevná kultúra a možnosti využitia v rámci cestovného ruchu, spojených s kultúrou nemeckej minority na hornej Nitre. Práca má vedecký, edukačný aj dokumentačný význam, má potenciál prispievať k rozvoju a revitalizácii nemeckej enklávy.

15. **Júlia Marcinová** je autorkou práce **Svet módy a elegancie. Potulky starou Žilinou 3**. Porota hodnotí prácu ako seriózne a invenčné spracovanie menej frekventovanej témy kultúry mesta. Zameriava sa na konkrétne mestské spoločenstvo, analyzuje odevnú kultúru nižších, stredných a elitných vrstiev obyvateľstva. Publikácia využíva viaceré zdroje dát, vrátane archívnych dokumentov, zbierok Považského múzea v Žiline a výpovedí respondentov. Zaujímavý a pútavý text je doplnený kvalitnými dobovými fotografiami.

16. Predkladateľom monografie **Jasenie – Život ľudí pod Chabencom v minulosti** je **Martin Lokša a kolektív**. Práca prináša seriózne spracovanie histórie a kultúry obce, je písaná zrozumiteľným a pútavým jazykom. Vychádza z kvalitného interdisciplinárneho výskumu, využíva kroniky, archívne a ďalšie pramene, je doplnená výpovedným obrazovým materiálom. Porota oceňuje systematické a detailné spracovanie jednotlivých tém aj formálnu a grafickú úpravu.

17. **Anna. Spomienky Anny Košťalovej od Bunov** je názov ďalšej súťažnej práce. Jej autori **Peter Obuch a Šimon Horna** v nej spracovali životný príbeh vidieckej ženy – kopaničiarskeho dievčaťa Anny. Práca vznikla prepracovaním jej rukopisných poznámok. Príhody sú podávané v kopaničiarskom nárečí a doplnené jedinečným a autentickým ilustračným materiálom. Publikácia sa venuje autobiografii každodennosti zo začiatku 20. storočia, ktorú spracováva na veľmi kvalitnej úrovni. Porota na publikácii oceňuje mimoriadne zaujímavý a invenčný spôsob spracovania, poznámkový aparát a originálne prílohy, čo umocňuje jej odbornú hodnotu.

1. KATEGÓRIA:

18. **Adam Staňo** do súťaže prihlásil svoju bakalársku prácu s názvom **Rekonštrukcia ľudového odevu Púchovskej doliny z prelomu 19. a 20. storočia pre potreby folklórneho súboru Váh Púchov.**

Práca je príkladom prepájania teoretických poznatkov a praxe. Autor v nej na základe archívnych zdrojov a terénneho výskumu charakterizuje tvorbu scénickej podoby tradičného ľudového odevu. Prináša detailné opisy tradičných odevných súčastí ženského odevu a charakterizuje výrobu jeho replík pre potreby folklórneho súboru. Na práci oceňujeme to, že autor zachytáva a zdôvodňuje aj zmeny, ktoré v tomto procese nastávajú.

19. Poslednou, avšak rovnako podnetnou a zaujímavou je práca **Dieťa – radosť a starosť – program 38. ročníka Hornonitrianskych folklórnych slávností**, ktorú podávajú do súťaže **Zuzana Strečanská a Iveta Géczyová.**

Práca bola odovzdaná vo forme videozáznamu a písomného scenára programu. Tento komponovaný program predstavil viaceré folklórne skupiny z hornej Nitry. Tematicky sa viaže k rodinným tradíciám našich predkov. Porota vníma príspevok ako zaujímavý a podnetný zvykoslovný materiál, sprístupnený kvalitným obrazovým aj zvukovým spracovaním.

1. Prvou súťažnou prácou v rámci tejto kategórie je publikácia **Sakrálné pamiatky na starých pohľadniciach** od **Tibora Verzála**. Autor ňou nadväzuje na svoju predchádzajúcu knihu Katolícke kostoly na historických pohľadniciach. Práca vychádza z analýzy dobového fotografického materiálu, vhodne doplneného ďalšími informáciami, napríklad o konkrétnych historických udalostiach, ktoré sa k pamiatkam viažu. Pamiatky sú vhodne rozdelené podľa diecéz a arcidiecéz na Slovensku. Na práci oceňujeme nielen faktografické podanie, ale aj grafický dizajn.

2. **Ľudmila Verzálová** predložila do súťaže CD s názvom **Driapačky 1973 Sebedražie**. CD, ktoré obsahuje záznam vystúpenia folklórneho súboru Sebedražie k téme driapačiek, významnej súčasti výročných a pracovných obyčajov. Príspevok je kvalitným záznamom s vysokou dokumentačnou hodnotou. Porota ocenila aj popis samotných účinkujúcich, ktorý je súčasťou CD obalu.

3. Ďalšou súťažnou prácou je publikácia **Maríkovská veža – zabudnuté čaro našich predkov** autoriek **Lubie Sutton** a **Ľubice Jenčíkovej**. Práca je súborom štylizovaných profesionálnych fotografií, ktoré využívajú tunajšie kroje aj rekvizity znázorňujúce tradičný život na dedine. Porota ocenila, že súčasťou monografie sú aj informácie, ktoré vznikli na základe rozhovorov s obyvateľmi obce, rozsiahly preklad textov do anglického jazyka. Obzvlášť zaujímavou bola kapitola o vysťahovalectve.

Ako nesúťažnú prácu zaslali tie isté autorky aj publikáciu **Hore Mariková – zabudnuté čaro našich predkov**, ktorá je rovnako kvalitná a pútavá.

4. **Juraj Laššák** a **kolektív** prihlásili do súťaže publikáciu **Lom nad Rimavicou – monografia obce**. Monografia sa venuje čo do počtu obyvateľov pomerne malej obci, prináša však veľký rozsah informácií k viacerým témam, vrátane etnografických. Pri ich získavaní autori využili množstvo rôznorodých zdrojov – archívne pramene, rozhovory s respondentmi a odbornú literatúru.

5. Zostavovateľkou práce **Tradície spod Omšenskej Baby** je **Helena Matuščinová**. Publikácia, ktorú chápeme ako populárnu vlastivedno-národopisnú monografiu, dokumentuje stav obce v minulosti aj v súčasnosti. Jej súčasťou je bohatý receptár, piesne s notovým záznamom. Vyzdvihujeme jej grafickú úpravu s početnými pôvodnými aj štylizovanými fotografiami. Práca môže slúžiť aj na edukačné účely ako súčasť lokálnej a regionálnej výchovy.

6. **Folklórna skupina Dolina Omšenie** prihlásila do súťaže svoje CD pod názvom **Svadobné a iné piesne z Omšenia**. CD obsahuje krásne a kvalitne nahrané piesne, ktoré majú nespornú umeleckú aj dokumentačnú hodnotu. Žiaľ, kvôli roku vydania (2020), ktorý je zaznamenaný na obale CD, sme museli prácu vyradiť zo súťaže pre nesplnenie formálnych kritérií.

7. **Peter Šujak** je predkladateľom monografie **Dolná Mariková**. Publikácia spĺňa náročné kritériá na vedeckú monografiu. Prináša vyčerpávajúce informácie o obci, vhodne radené do viacerých kapitol. Oceňujeme zaznamenaný etnografický materiál, zaujímavé boli aj informácie o stretnutiach rodákov, téma Mariková v umení, či málo skúmaná oblasť tradičnej hygieny.

2 KATEGÓRIA:

Pozitívne vnímame nielen textovú časť, ale aj grafiku práce, vrátane fonetického prepisu výpovedí respondentov. Na základe posúdenia jej autorského kolektívu, z ktorých viacerí sú profesionálmi, ako aj samotného obsahu, sme prácu preradili do kategórie profesionálnych autorov.

8. Publikáciu **Ľudový kroj folklórnej skupiny Kubra 1933 – 2023** prihlásila do súťaže **Helena Jantošová** z FSK Kubra. Práca prináša bohatý fotografický materiál dokumentujúci lokálne odevné tradície. Je príspevkom k tvorbe lokálneho povedomia, môže byť súčasťou regionálneho vzdelávania.

9. Zostavovateľkou práce **Tradičný odev Hornonitria – Meštiansky a ľudový odev pravnianskej oblasti** je **Radka Tarabčíková**. Autorka pri spracovaní témy siahla po zdrojoch v etnografickej literatúre aj vo fondoch múzea a súkromných zbierkach. Téma sa síce primárne venuje odevu, ako zložke materiálnej kultúry, autorka však na rovnako dobrej úrovni spracováva aj presahy do sociálnej oblasti. Publikácia vyniká dôkladnosťou spracovania témy po obsahovej aj formálnej stránke.

10. **Beata Kráľová** je autorkou práce pod názvom **Kronika obce Chynorany za rok 2023 + CD**. V kronikárskom zápise mapujúcom rok 2023 autorka systematicky a detailne zaznamenáva rôznorodé udalosti v obci Chynorany a poddáva tak svedectvo o súčasnej živšej kultúre. Práca môže slúžiť ako inšpirácia aj pre iných kronikárov.

11. **Genealógia rodu Vačko 1806 – 1940** je ďalšou súťažnou prácou. Jej autorkou je **Alexandra Vavrová**. Ide o obsažnú a vzorovo spracovanú

genealógiu konkrétnej rodiny. Porota oceňuje grafické spracovanie práce, ako aj detailne zaznamenanie početných reálií každodennosti a opisu ich súvislostí so širšími lokálnymi, regionálnymi a národnými udalosťami. Práca môže slúžiť laickým aj profesionálnym genealógom ako návod na prácu s archívnymi, matričnými a inými záznamami.

12. Autorom súťažnej práce **Prix Pro Patria** je **Jozef Lenhart**. Ide o inovatívny projekt súťaže, ktorého cieľom je zachrana a obnova tradičnej architektúry na hornej Nitre. Projekt je precízne a detailne vypracovaný. Je nielen príkladom dobrej praxe, ale môže slúžiť ako motivácia pre majiteľov objektov ľudovej architektúry k ich revitalizácii.

13. Trinástou prihlásenou je práca **Miriám Dadíkovej Nesieme vám novinu – program DFS Barka z Diviackej Novej Vsi**. Aktérmi tohto približne hodinového programu sú deti z miestneho FS. Program, ktorý bol vytvorený pri príležitosti sviatku sv. Mikuláša, tvoria piesne, tanečné vystúpenia aj hovorové slovo, ktoré sa navzájom pútavo prelínajú.

14. Podobný charakter má aj nasledovný príspevok. Ide o videozáznam programu folklórnej skupiny pod názvom **40 rokov krásy – program k jubileu folklórnej skupiny Lubená**, ktorý sa konal v hornonitrianskej obci Poluvsie. Predkladateľ práce **Andrej Richter** je zároveň umeleckým vedúcim folklórneho súboru a amatérsky etnológ. Porota zhodnotila túto prácu ako prezentáciu výsledkov jednej z najkvalitnejších folklórnych skupín na Slovensku.

15. **Katarína Zdurienčíková** prihlásila do súťaže publikáciu **Rok na dzedziňe Papradno**. Práca napĺňa svoje deklarované ciele – funkciu metodického materiálu pre miestnu materskú školu a detský folklórny kolektív. Ide o kvalitnú popularizačnú prácu, ktorú je možné využiť ako doplnkový text k lokálnej a regionálnej výchove. Porota oceňuje najmä využitie ukážok nárečového prejavu a inšpiratívne ilustrácie, ktoré vizualizujú jednotlivé zvyky, ale aj materiálnu či sociálnu kultúru v obci Papradno.

16. **Lenka Jandušíková** predložila CD DFS Podžiaranček s názvom **Marunka**. Aktérmi programu sú interpreti z detského folklórneho súboru z Papradna. Program obsahuje viaceré žánre, zahŕňa napríklad viachlasné piesne, ale aj riekanky alebo vyčítanky. Okrem samotného obsahu porota na tejto súťažnej práci oceňuje aj dobrú zvukovú a obrazovú kvalitu, tiež grafické spracovanie obalu CD.

17. Autori súťažnej práce **Martina Richter** a **Daniel Kubizna** predložili záznam časti programu 37. ročníka Hornonitrianskych folklórnych slávností pod názvom **Z pokladov karpatských Nemcov – na sv. Jána**. Práca obsahuje kvalitne spracovaný text – dramaturgiu programu a video s nahrávkou 24 minútového programu. Prácu vnímame ako záslužný čin, ktorý popularizuje a širokej verejnosti sprístupňuje menšinovú kultúru na hornej Nitre.

18. Posledná prihlásená práca v tejto kategórii má názov **Pravnianska výšivka**. Ide o výstavu realizovanú takisto pri príležitosti 37. ročníka Hornonitrianskych folklórnych slávností. Jej predkladateľkou je **Martina Richter**, ktorá prácu prihlasuje vo forme scenára, fotografií, videa, pozvánky, bulletinu a plagátu, dokumentujúcich výstavu. Predmetná výstava prezentuje kultúru karpatských Nemcov, zameriava sa tiež na tvorbu Rastislava Haronika, ale aj na výrobky žien z Domu stretávania v Pravne.

VÝSLEDKY SÚŤAŽE A UDELENÉ CENY

Zloženie odbornej poroty
na hodnotenie kvalitatívnej úrovne
prihlásených prác

Predsedička poroty

doc. Mgr. Silvia Letavajová, PhD.

Členovia poroty

doc. PhDr. Hana Hlôšková, CSc.

PhDr. Hana Zelinová

Výsledky vyhodnotenia prác prijatých
do súťaže Mjartanovo Sebedražie 2025
na základe posudkov členov odbornej
poroty spracovala 15. 9. 2025
predsedička poroty doc. Mgr. Silvia
Letavajová, PhD.

Kritériami hodnotenia súťažných práce boli:

1. súlad s cieľmi súťaže uvedenými
v jej propozíciách
2. obsah a kvalita spracovania práce

Z hodnotenia bola vyradená nasledovná práca:

Folklorná skupina Dolina Omšenie
s prácou Svadobné a iné piesne
z Omšenia pre nesplnenie kritérií
súťaže. Dôvodom bol rok vydania
práce (2020), ktorý je zaznamenaný
na obale CD.

Na základe výsledkov hodnotenia porota udelila 3 ceny v 2 kategóriách:

1. práce v oblasti etnologického
výskumu – profesionálni výskumníci
2. práce v oblasti etnologického
výskumu – laickí výskumníci

**Cena Jána Mjartana, Cena riaditeľky
RKC v Prievidzi a Cena poroty** bola
udelená prácam, ktorých autori boli
profesionálni výskumníci.

**Cena starostky obce Sebedražie,
Cena Združenia K-2000 a Cena OOCR
Horná Nitra** bola udelená prácam,
ktorých autori boli laickí výskumníci.

I. KATEGÓRIA – PRÁCA V OBLASTI ETNO- LOGICKÉHO VÝSKUMU – profesionálni výskumníci

CENA JÁNA MJARTANA hlavná cena

Cenu Jána Mjartana udeľujeme práci **KREHKÉ SVETY. MAĽBY NA SKLE V ZÁPADOSLOVENSKOM MÚZEU V TRNAVE** autorky Anety Vlčkovej za najvyššiu úroveň vedeckej a popularizačnej práce z oblasti tradičnej výtvarnej kultúry, za kvalitné metodologické spracovanie témy malieb na skle a reprezentatívny dizajn publikácie.

CENA RIADITEĽKY RKC V PRIEVIDZI

Cena riaditeľky RKC v Prievidzi udeľujeme Júlii Marcinovej a jej práci **SVET MÓDY A ELEGANCIE. POTULKY STAROU ŽILINOU 3** za pôvodnú vedeckú publikáciu, ktorá erudovane a invenčne spracováva tému odevnej kultúry mestského obyvateľstva.

CENA POROTY

Cenu poroty udeľujeme práci **ANNA. SPOMIENKY ANNY KOŠTIALOVEJ OD BUNOV** autorov Petra Obucha a Šimona Horna za originálne a pútavé spracovanie memoárov Anny Košťalovej, ktoré má vysokú etnografickú aj umeleckú hodnotu.

II. KATEGÓRIA PRÁCA V OBLASTI ETNO- LOGICKÉHO VÝSKUMU – laickí výskumníci

CENA STAROSTKY OBCE SEBEDRAŽIE

Cenu starostky obce Sebedražie udeľujeme projektu **PRIX PRO PATRIA** a jeho predkladateľovi Jozefovi Lenhartovi za precízne spracovanie inšpiratívneho a inovatívneho projektu, ktorého cieľom je odborne erudovaná záchrana a obnova tradičnej architektúry na hornej Nitre.

CENA ZDRUŽENIA K-2000

Cenu Združenia K-2000 udeľujeme výstave **PRIAVNIANSKA VÝŠIVKA** predkladateľky Martiny Richter za kvalitnú kurátorskú prácu a celkovú realizáciu výstavy, ktorá sprístupňuje kultúru a tradície karpatských Nemcov na hornej Nitre, popularizuje ju a prispieva k jej uchovaniu a revitalizácii.

CENA OOCR HORNÁ NITRA – BOJNICE

Cenu OOCR Horná Nitra udeľujeme publikácii **TRADIČNÝ ODEV HORNONITRIA – MEŠTIANSKY A ĽUDOVÝ ODEV PRAVNIANSKEJ OBLASTI** zostavovateľky Radky Tarabčíkovej a kol. za dôkladnosť spracovania monografie, ktorá zaznamenáva a prezentuje hmotné aj nehmotné javy typické pre konkrétny mikroregión.

Porota sa na základe posúdenia kvality a prínosu práce pre etnografický výskum a jeho popularizáciu, pre spôsob zaznamenávania a sprístupňovania hmotných a nehmotných javov vnímaných ako kultúrne dedičstvo rozhodla udeliť Zvláštne uznanie nasledovným prácam:

ZVLÁŠTNE UZNANIE

MARIKOVÁ NA FOTOGRAFIÁCH ČESKÝCH NÁRODOPISNÝCH BÁDATEĽOV
Petronela Rágulová

HORNÉ VESTENICE – Miesto s vôňou šafranu, čerešní a drienu
Iveta Géczyová a kol.

TRNAVSKÝ EXECÍR – KOPÁNKA
Martina Bocánová a kol.

HUDOBNÁ MONOGRAFIA SEVERNÉHO TEKOVA
Bronislava Šajgalíková a kol.

HELIGONKÁRI Z PODPOĽANIA
Andrea Jágerová

DRIAPAČKY 1973 SEBEDRAŽIE
Ľudmila Verzálová

GENEALÓGIA RODU VAČKO 1806 – 1940
Alexandra Vavrová

ORGANIZÁTORI:

**REGIONÁLNE
KULTÚRNE
CENTRUM
V PRIEVIDZI**

**K-2000,
ZDRUŽENIE
NA PODPORU
KULTÚRY**

**PARTNERI
PODUJATIA:**

**OBEC
SEBEDRAŽIE**

**región
Horná Nitra
Bojnice**

**REALIZOVANÉ S FINANČNOU PODPOROU
TRENČIANSKEHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA**

**TRENČIANSKY
SAMOSPRÁVNÝ
K ♦ R ♦ A ♦ J**

S FINANČNOU PODPOROU:

**HORNONITRIANSKE BANE
PRIEVIDZA, a. s.**

MJARTANOVO SEBEDRAŽIE

Vydalo:

Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi

Zodpovedná redaktorka: Mgr. Ľudmila Húsková

Text: doc. Mgr. Silvia Letavajová, PhD.

Zostavila: Mgr. Jana Hvojniová

Grafická úprava: Mgr. Petra Chorobová

Tlač: Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi

Náklad 100 ks

Október 2025